

OUVERTURE: 1er Septembre 1936

Institution

THUẬN-HÓA

COMPLÈTEMENT RÉORGANISÉE

AVEC LES CYCLES PRIMAIRE ET PRIMAIRE SUPÉRIEUR

N° 17 - 19 - 21 - 23 - 25. Rue DAYOT, en face du Stade Olympique (dans 12 étages)

Comité d'Administration : **TÔN-QUANG-PRIET**
HOÀNG-TĂNG
TRẦN-HỮU-DŨÂN

Personnel dirigeant et personnel enseignant complètement nouveaux

TRẦN-DINH-BẢN
HOÀNG-TĂNG
LÊ-DINH-THẨM
LÊ-TRỌNG-BÌT

TRẦN-VĂN-CÁC
BỘI-ÁI
PHẠM-ĐAM

TÔN-QUANG-PRIET
ĐÀO-DUY-ANH
NGUYỄN-LÊ-THIỆU

Deux institutrices s'occupent des classes enfantines — une bonne discipline — un laboratoire et une bibliothèque bien garnie

Demandes d'admissions reçues à la Direction

N° 17. Rue DAYOT à partir du 15 Août

VĂN CHƯƠNG

DỊCH VĂN ĐÔNG TÂY

Học giới ta ngày nay mà nói đến công việc « bồi đắp nền quốc văn » làm cho tiếng ta thêm giàu, văn ta thêm có tài liệu dồi dào, tất không thể tìm trong cái kho « văn học Đông » — ta lưu truyền xưa nay được. Vì cái kho « quốc hồn » đó trứ một làtao thi truyền ra, rành lá, rõ ràng trên kia ! có chẳng cũng là văn bằng chữ Hán thôi.

Vậy muốn bồi bồi nền quốc văn, dân ai cũng không thể chối con đường độc nhất là phiên dịch văn Tân và văn Tây mà do nhập vào cái kho học của mình.

Và sau lão văn Tây là văn thi hành trên thế giới, mãi mãi nhiều đời, đã có văn pháp hồn hôi, xưa nay những nhà văn hào kể tiếp soạn thuật đã thành qui tắc và minden loại phản minh. Không hề những trường thiền đại tác riêng của mấy nhà danh già, đã làm khuôn kiêu cho người sau học tớp, chỉ nói không thương như một bộ « Gỗ văn ». Tân, như bài « Secrétaires » Tây do người ta gop lật biến tớp lại, mà chính vẫn giới quốc ngữ ta cũng chưa có bao nào được như thế. Như vậy mà nói học quốc văn là học vào đâu chớ.

Nhưng ta từ có chữ quốc ngữ, được cái « văn ngôn hiệp nhất » rồi tiện lợi trên đường bầy tỏ ý kiến, trao đổi tri thức, rõ là một điều may mắn trên học giới ta. Song có một điều khiến cho phản động hiện làm mà ta ai đã ý, thành ra cái thông bệnh học lõa viết cản ta, mà truy nguyên bệnh căn ấy do biến sai mấy câu :

« Văn để thay lời nói », « văn là lời nói bằng chữ viết ».

Văn vẫn là lời nói bằng chữ viết, cái đó có nghĩa ; song lời nói mà dân ngô du di sô, sót trước thiên sau, lõa phô xá báu, thì có ai hiểu là ý mình muốn nói gì không ? tất là không. Vì lời nói cũng cần phải học kia mà. Nghiêm như Đức Không có đặt riêng « ngôn ngữ » làm chuyên khoa, mà bản Tây phương mấy taied thuyết trú danh, đều ra công nhận mà san mồi thành nghề đồng là một việc mà lời nói của một người có học thức và lời nói của anh em đối khai nhau rất xa, tưởng siết cũng nhận thấy.

Không những thế thôi, văn vẫn là lời nói bằng chữ viết mà có nhiều sự cần phải cầu thận cân nhắc hơn lời nói :

« Hai người ngồi nói chuyện với nhau, hay là nói giữa đám đông người sống vây, nếu có đều sai lầm, liền trong khi nói đó, mình có thể tự cãi chính liền : câu nói mới nói là sai, lời nói thứ này... hay là có người khác cãi lại chỉ chỗ sai cho mình. Đến viết bằng văn thì mọi con giấy trắng, bê quay là quay, không thể cáo si được.

b) Lời nói của mình, chỉ người

chung quanh mình — đều đồng đều ! — nghe mà thôi, đều viết ra chữ mà ai viết ở đây mà người cách ngoài muôn ngàn dặm cũng thấy, mình nói bấy giờ mà người sau trăm năm nay cũng nghe. Nếu có đều sai lầm, lan ra xa rộng và lâu dài biết bao ! không phải như lời nói chí nghe trong một chốc như nước đờ là mòn, nói rồi là mất tích, không dấu vết gì còn lại.

c) Nói mà không rao rẽ, không hối ý, hoặc viết quấy nứa, có người muốn lợi dụng lời nói miêu tả rõ ràng trong khuôn doa & cuối cùng, phinh gợt kè khắc, hoặc thiên vị, thiên bớt v. v. kè khắc có thể lấy có & không bằng chứng, mà không làm theo, hoặc không tôn trọng cái lẽ biện bác. Bán viết thành văn thi chung thực rõ ràng, nên nói không rao röh bấy giờ nói quấy thì đã bị súng công.

Một điều nên nhớ rằng, về số tiền có 5 con số ; nhưng con số chủ yếu là lợi dụng lời nói miêu tả rõ ràng trong khuôn doa & cuối cùng, thiên kè khống biết, không tính vào, thành có trùng cũng không hay.

Ví dụ số 529.231 tức trang 100.000 ; nếu bỏ số 1 sau cùng đó, thì làm sao đủ 6 con số ?

Ai có mua số, nên để ý.

Cuộc xô số Đông pháp về năm 1937 sẽ có hai lần. Phát hành ra 1.800.000 vé, mỗi vé 1500.

Lần đầu sẽ mở vào ngày 20 Janvier 1937. Lần này vé số cũ không đổi được.

Số vé, hè in được chứng nào thì đem bán chứng ấy.

Xô số Đông pháp

Trong 800.000 vé Đông pháp phát ra trong kỳ xô số 11 Jalliot vừa rồi, chỉ bán được 767.520 vé, tức còn lại 32.480 vé.

Tính đến ngày 15 Août, số trúng lô tiền ròng đã hết 80%. Còn lại 3 số trúng 1000\$:

032.642 092.254 511.606

Và 11 số trúng 400\$:

052.733 082.511 126.617 220.717

254.487 786.206 271.784 292.974

411.349 539.939 577.547

Những số trên ấy, nếu không ai mua, sẽ là mòn, nói rồi là mất tích, không dấu vết gì còn lại.

c) Nói mà không rao rẽ, không hối ý, hoặc viết quấy nứa, có người muốn lợi dụng lời nói miêu tả rõ ràng trong khuôn doa & cuối cùng, phinh gợt kè khắc, hoặc thiên vị, thiên bớt v. v. kè khắc có thể lấy có & không bằng chứng, mà không làm theo, hoặc không tôn trọng cái lẽ biện bác. Bán viết thành văn thi chung thực rõ ràng, nên nói không rao röh bấy giờ nói quấy thì đã bị súng công.

Một điều nên nhớ rằng, về số tiền có 5 con số ; nhưng con số chủ yếu là lợi dụng lời nói miêu tả rõ ràng trong khuôn doa & cuối cùng, thiên kè khống biết, không tính vào, thành có trùng cũng không hay.

Ví dụ số 529.231 tức trang 100.000 ; nếu bỏ số 1 sau cùng đó, thì làm sao đủ 6 con số ?

Ai có mua số, nên để ý.

Cuộc xô số Đông pháp về năm 1937 sẽ có hai lần. Phát hành ra 1.800.000 vé, mỗi vé 1500.

Lần đầu sẽ mở vào ngày 20 Janvier 1937. Lần này vé số cũ không đổi được.

Số vé, hè in được chứng nào thì đem bán chứng ấy.

KHÁNH THÀNH ĐƯỜNG XE LÚA SUỐT ĐÔNG-DƯƠNG

Bộ đầu tháng Octobre tới, sô Hòa xã sẽ cử hành lễ khánh thành đường xe lửa suối Đông dương.

Lễ khánh thành này cử hành tại Saigon rất lớn.

Thứ là vài tháng nữa từ Hanoi vào Saigon chỉ đi một mạch thẳng ro bằng xe lửa. Con rắn dài 1740 cây số ấy có liệu cho sự giao thông trong xứ nhiều.

SỨC KHAI XE HƠI GẶP

Như T. D. đã đăng số trước đây, nhà nước có lệnh sức khai xe hơi, để dừng khi có việc binh thi dùng tối.

Nay ở Huế, quan Công sứ sô các tư chủ phải khai gấp trước ngày 9 Septembre 1936 ; ai không khai thì bị phạt.

Là khai có kiểm tại tòa Công-sứ, và khai xong độ nộp lại tòa ấy.

Vậy ai có xe hơi nên nhớ.

NHÀ THƯƠNG TỰ

NGUYỄN-TĂNG-CHUẨN

Y Séc tối nghiệp tại Bông - Pháp Cao Bông. Nhà & trước mặt nhà

— bêng Chợ-Cầu

QUÝ-NAM

Người bệnh hoặc dân khâm bệnh xin lén mua thuốc nồng, hoặc hắng ngay đầu chữa, hoặc nằm tại bệnh viện. Cố phòng ngừa nón sạch sẽ để chea pao nón sơ, để chea bện nón săn.

Để khám bệnh : sang: 8h đến 11h30

nhìn: 8h đến 8h

chẩn nhặt, ngày 12, nghỉ buổi chiều

hai sản mua mới đến nhà thăm bệnh

tại giờ nào cũng được.

Để khám bệnh : sang: 8h đến 11h30

nhìn: 8h đến 8h

chẩn nhặt, ngày 12, nghỉ buổi chiều

hai sản mua mới đến nhà thăm bệnh

tại giờ nào cũng được.

Để khám bệnh : sang: 8h đến 11h30

nhìn: 8h đến 8h

chẩn nhặt, ngày 12, nghỉ buổi chiều

hai sản mua mới đến nhà thăm bệnh

tại giờ nào cũng được.

Để khám bệnh : sang: 8h đến 11h30

nhìn: 8h đến 8h

chẩn nhặt, ngày 12, nghỉ buổi chiều

hai sản mua mới đến nhà thăm bệnh

tại giờ nào cũng được.

Để khám bệnh : sang: 8h đến 11h30

nhìn: 8h đến 8h

chẩn nhặt, ngày 12, nghỉ buổi chiều

hai sản mua mới đến nhà thăm bệnh

tại giờ nào cũng được.

Để khám bệnh : sang: 8h đến 11h30

nhìn: 8h đến 8h

chẩn nhặt, ngày 12, nghỉ buổi chiều

hai sản mua mới đến nhà thăm bệnh

tại giờ nào cũng được.

Để khám bệnh : sang: 8h đến 11h30

nhìn: 8h đến 8h

chẩn nhặt, ngày 12, nghỉ buổi chiều

hai sản mua mới đến nhà thăm bệnh

tại giờ nào cũng được.

Để khám bệnh : sang: 8h đến 11h30

nhìn: 8h đến 8h

chẩn nhặt, ngày 12, nghỉ buổi chiều

hai sản mua mới đến nhà thăm bệnh

tại giờ nào cũng được.

Để khám bệnh : sang: 8h đến 11h30

nhìn: 8h đến 8h

chẩn nhặt, ngày 12, nghỉ buổi chiều

hai sản mua mới đến nhà thăm bệnh

tại giờ nào cũng được.

Để khám bệnh : sang: 8h đến 11h30

nhìn: 8h đến 8h

chẩn nhặt, ngày 12, nghỉ buổi chiều

hai sản mua mới đến nhà thăm bệnh

tại giờ nào cũng được.

Để khám bệnh : sang: 8h đến 11h30

nhìn: 8h đến 8h

chẩn nhặt, ngày 12, nghỉ buổi chiều

hai sản mua mới đến nhà thăm bệnh

tại giờ nào cũng được.

Để khám bệnh : sang: 8h đến 11h30

nhìn: 8h đến 8h

chẩn nhặt, ngày 12, nghỉ buổi chiều

hai sản mua mới đến nhà thăm bệnh

tại giờ nào cũng được.

Để khám bệnh : sang: 8h đến 11h30

nhìn: 8h đến 8h

chẩn nhặt, ngày 12, nghỉ buổi chiều

hai sản mua mới đến nhà thăm bệnh

tại giờ nào cũng được.

Để khám bệnh : sang: 8h đến 11h30

nhìn: 8h đến 8h

chẩn nhặt, ngày 12, nghỉ buổi chiều

hai sản mua mới đến nhà thăm bệnh

tại giờ nào cũng được.

Để khám bệnh : sang: 8h đến 11h30</

Dự luận đòi với hội đồng đấu giá thuê ruộng đất công ở Quảng Ngãi

Từ xưa lại nay, từ các làng không rõ ràng đất công ra, có một số làng dân ở vào mày láng có công dân công khai, không ai làm họ nhớ chất của công ty, mà làm ta và thế nào đều gộp, bởi đây là một phần dân phu lớn lao, là phu vất vả hơn những dân ở vào làng không có tên của kia. Đó là điều:

a) Năm làng A làng Định, tên là, mỗi tên dân phải đóng nộp 2, 3 đồng; mà làng B trại có mày không làm định, không ai biết, nghe ta, mà dân làng B không bị quyên báu. Vì làng B có ruộng đất công.

b) Năm người, quan chức sở học của làng tính cho các làng phải nộp, làng X phải nộp mỗi tên dân trong làng là 6 đồng; mà bao nhiêu làng B chỉ cho thuê 3 mảnh ruộng công là để số ấy, không phải thêm nộp dân. Vì làng B có ruộng đất công.

c) Năm này, bị thuế thua gấp, sở học trinh lục công cho thua với thuế một lần, không tên ở tên là làng A, làng B, dân tài một tên, chay ngược chay xuôi, không phải bao bè, người phải có nhà, có lâm hộ bị trại bị đánh; cho dân làng B thi nghe xe, trinh lục người nào cũng muộn bắt, họ tự định người nào cũng muộn bắt, họ tự định người nào cũng đóng tòng. Vì làng họ có ruộng đất công quan chấp cho dân kia mà!

Xem thế, thì đã biết con mập vi me có cắn, thì cũng có thể nói: dân khát vất và vì làng có ruộng đất công, mà pháp luật của Triều đình đặt ra xưa nay, và không rõ ràng như vậy, chay ngược chay xuôi, không phải bao bè, người phải có nhà, có lâm hộ bị trại bị đánh; cho dân làng B thi nghe xe, trinh lục người nào cũng muộn bắt, họ tự định người nào cũng đóng tòng. Vì làng họ có ruộng đất công quan chấp cho dân kia mà!

Đóng kính, 18-8 — Nhìn vào thành phần chính phủ tháng trước ở Guadarrama, Grenade, sau vây Extremadura, bắt giam 500 q. ành binh và tên 30 chiếc xe cam nồng. May mắn là tên quân chiếm giữ như Ceuta, Melilla, Andalucia và Oriente đã nép bom.

Ở Mai Cà phòng trào binh rực chính phủ, ở Medellin, quân chính phủ thắng một trận khai to.

Tổng trưởng kiết luận rằng hiện nay chính phủ đã già dẹp yên cả.

...theo tin báo loạn quân

Rabat, 18-8. — Một điều tin ở Seville nói chung là San Benito là quan hệ quan trọng nhất của chính phủ. Nhưng các máy bay đã thoát khỏi được bắt.

Carthagene và San Javier còn ở trong tay loạn quân India.

Madrid, nhà thờ Los Angeles bị phá hủy.

Seville, 18-8. — Tin tức là tên quân cũng sẽ về los quan ở Extremadura một toán quân ở Castile tên là Zafra và Saragossa; quân chính phủ chạy toán loạn, bỏ lại 20.000 kỵ binh súng trường.

Lời tuyên bố của Ông Jouhaux

Le Bourget, 18-8. — Ông Jouhaux sang Madrid điều tra tình hình ở Madrid và trả lời chiêu hỏi: Ông tuyên bố với đại diện các báo: «Nhà dân Tây Ban Nha đang bị bắt bùa quyết định do của họ bằng cách kinh. Họ sẽ thắng. Cố lè kèn lên, nhưng thế nào rồi họ cũng sẽ thắng».

Các nước đối với Tây Ban Nha

Paris, 18-8. — Hiện nay chỉ có Pháp,

Làn sóng dọn biển mất, lúc là Ghé-la-nô dù bơi đến tận bờ.

Các người trên tàu ngầm trong nửa giờ đồng hồ. Sau nửa giờ ấy, thấy làn sóng dọn, dọn lòn tòi gần tàu; kẽ thấy Ghé-la-nô ôm bờ tòi mà treo lên.

Cả Phò-rang cả các thủy thủ bèn bơi:

— Gi vây?

— Bọn buôn đồ lậu người Ech-be-nhô và hai tên cướp người đảo Cột xô.

— Hai tên cướp Cột-xô sao lại ở chung với bọn buôn đồ lậu Ech-be-nhô?

Ghé-la-nô trả lời, giọng rất hiền lành:

— Bầm quan lớn, người ta phải giúp đỡ lòn nhau chờ sao? Nhiều khi bọn cướp bị lính đuổi trên bờ, họ thấy may mắn chèo thuyền, và trong chèo thuyền ấy toàn là người biền lành như ta đây, họ xin ở đâu. Ta có thể nào từ chối không cho họ ở đâu chăng? Không. Đã nhận cho họ ở đâu rồi, thì ta phải cheo đi tìm chỗ trú, cố nhiên là phải thế. Như thế ta không lòn kém gì mà cướp được cái mạng không nữa cũng sự tự do của kẻ đồng loại của ta; hom nứa, may người ấy sẽ biết ơn ta sau nếu có nhìp, họ lại chỉ giúp cho ta chở nó ném cho thuyền dài mà lòn đỡ lòn thuê của ta xuống, chở nào là chở nên tránh xa.

Ghé-la-nô trả lời:

— Họ làm nghe cướp, không phải lỗi tại họ mà tại các quan chức.

— Sao vậy?

— Bầm quan lớn, thật thế, và một lòn không dâng gì, các quan

tóm lại, tên làm tên dân trong làng, tên có quyền được hưởng ruộng đất công, chẳng khác gì con cháu được gia đình trong thời là. Nay bị thua ruộng đất phán yết giá cho tên, mà tên quyền lợi của tên có tên này không nghe xúi định, bao giờ họ khởi phản?

2) Sông cái nhỏ, thua cái mèo, là việc người đời ai cũng phải có. Hưởng thái tử thông thường xưa hay, làm 1 người dân trong làng có ruộng đất công, thì av không bị chấn, vẫn là quyền lợi họ, vì vậy mà có kế biện đòn khắc phán, lập lâm trước ô, như truyền con nối, lập nghiệp khai sơn, không ai ngăn cản được. Nay không người có quyền lợi tên bị thua, tên làm tên dân, quan Tòa, Tỉnh Quản ngài có bày ra mấy phương cách:

Năm 1934 đãさて cho tên dài 10 tháng, mới 12 đợt ra ban bộ, riêng 12 tháng cuối và công quí. Hội đồng này gồm có 1 hội trưởng, 1 chưởng quí, 1 thư ký và 5 kiêm giám sát là biên chế của thành đồng tên của khoán là ban nhiệm, còn tên lại bao nhiêu, số tên là gởi về Võ Nông ngay quý cho vay để lấy lợi. Cách đây công quí này, các làng vẫn thi hành tên nghiêm duy trì, hàng một năm, thi kế có lệnh tên bài bao bộ, riêng 12 tháng cuối, mà tên bài bao mỗi tháng dân làng sẽ thua và oanh, giao cho lý trưởng và hương bồi ghi chép số tên chi đồng năm, bắt đầu tên hành là từ năm 1936 và trở đi; số tên ra, cũng sẽ gởi cho tên Võ Nông ngay quý cho vay lấy lợi.

Thứ là tò mò mong rằng bao nhiêu số bao công quý của làng, đã có số bao ghi chép phân minh, mà cái tên không làm tên trưởng bồi khái tên ra, cũng quyền lợi của tên dân sống trong làng, khái tên số đồng tham dựa.

Gia hèn một tháng nay, lại nghe đà luôa bắc tên nhau về việc nhà nước bắt ruộng công diêm, dù dân già cho thuê lấy bao. . . .

M. N. P. làng Phuôr-thuận, Bình

sơn, Quảng ngãi:

Việc bão số 14 trường, cối tịt đòn

đầu tôm nho si, thi người ấy được, tên bồi

đầu tôm nho si.

T. D.

lòn ca là, chờ cái thuế trọng ai làm sao? giàn như khô chịu... , và những chuyện đánh đập tên xã nhau số sít hiện ra trước mắt, mà chúng ta thường thấy, thì cái số mấy tên đất ruộng khôn phản mà lòn đòn gán cấp cho tên, cũng đòn được một phần xin thuê; hưởng gấp tên hành tố không hoảng sợ, có chỗ họ gieo vài lòn án, chẳng nói sòng già đình trong thời là. Nay bị thua ruộng đất phán yết giá cho tên, mà tên quyền lợi tên có tên này không nghe xúi định, bao giờ họ khởi phản?

3) Sông cái nhỏ, thua cái mèo, là việc

người đời ai cũng phải có. Hưởng thái

thuật này có tên chung là Tân và khắp

đất Đông-Pháp, có hơn 600 tên.

Đó là tên chung, họ là phong, họ cầm, họ

đàn, tên hòm mìn, tên nhồi, tên tên

thuận, tên lồng, và mới rõ tên nào là

đến thời. Cái tên kinh này là

